

नेपाल सरकार
रक्षा मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

फोन नं: ४२९९२९९
फ्याक्स: ४२९९२९८
ईमेल:- info@mod.gov.np
वेबसाइट:- www.mod.gov.np

सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५(३) र नियमावली, २०६५ को नियम ३ बमोजिम
सार्वजनिक गरिएको विवरणः

सूचना सार्वजनिक गर्ने निकायको नाम: रक्षा मन्त्रालय, सिंहदरबार काठमाण्डौ।

सूचना सार्वजनिक गरेको अवधि: २०८१ कार्तिक देखि २०८१ पुष सम्म।

(क) रक्षा मन्त्रालयको स्वरूप र प्रकृति:

संविधान बमोजिम नेपालको स्वतन्त्रता, सार्वभौमसत्ता, भौगोलिक अखण्डता र स्वाधीनतालाई अक्षुण्ण राख्दै मौलिक हक तथा मानव अधिकारको संरक्षण र संवर्द्धन एवम् राज्यका निर्देशक सिद्धान्तहरूको अनुसरण तथा राज्यका नीतिहरूको क्रमशः कार्यन्वयन गर्दै नेपाललाई समृद्ध तथा समुन्नत बनाउने राज्यको दायित्व रहेको छ । उल्लेखित दायित्वहरूलाई पूरा गर्न संविधानले प्रदान गरेका अधिकारहरूको परिधि भित्र रही तथा राज्यका निर्देशक सिद्धान्तहरूबाट निर्देशित भई रक्षा मन्त्रालयले आफ्ना कार्यहरू सम्पादन गर्दै आइरहेको छ ।

वि.सं. २००७ को राजनैतिक परिवर्तन पश्चात् सेना सम्बन्धी कार्य सम्पादनको लागि छुट्टै प्रशासनिक संयन्त्रको आवश्यकता महसुस गरिए अनुसार २००७ साल फागुनमा रक्षा मन्त्रालयको स्थापना भएको हो । यसको मुख्य जिम्मेवारी राष्ट्रको सम्प्रभुताको संरक्षण तथा बाह्य हस्तक्षेप र हमलाबाट मुलुकलाई प्रतिरक्षा गर्दै देशको सार्वभौमसत्ता, राष्ट्रिय स्वतन्त्रता र अखण्डता अक्षुण्ण राख्दै सर्वाङ्गीण राष्ट्रिय सुरक्षा कायम गर्नु रहेको छ । रक्षा मन्त्रालय अन्तर्गत नेपाली सेना रहेको छ ।

रक्षा मन्त्रालयले मुलुकको राष्ट्रिय सुरक्षा, प्रतिरक्षा नीति तथा रणनीतिको तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्नुका साथै नेपाली सेनाको प्रशासकीय नेतृत्वदायी संयन्त्रका रूपमा समेत विभिन्न कार्यहरू गर्दै आइरहेको छ।

राष्ट्रको सुरक्षा एवं प्रतिरक्षासम्बन्धी नीति, रणनीति तथा कानूनको तर्जुमा र कार्यान्वयन, व्यवस्थापन, अनुगमन, नियन्त्रण तथा निर्देशन गर्ने कर्तव्य पूरा गरी नेपाली सेनालाई देश र जनताको हितमा प्रभावकारी तवरले परिचालन गर्ने दायित्व राष्ट्रिय सुरक्षा परिषद् र रक्षा मन्त्रालयको रही आएको छ। यस मन्त्रालयले नेपाली सेनाको कानूनी, प्रशासनिक, आर्थिक तथा व्यवस्थापकीय पक्षबारे नीतिगत निर्णय, अन्तर मन्त्रालय समन्वय र सहजीकरणका अतिरिक्त नेपाल सरकारबाट भएका सेनासम्बन्धी निर्णयहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन र अनुगमनको जिम्मेवारी पनि वहन गर्दै आइरहेको छ।

संघीय गणतन्त्रात्मक शासन स्थापना पश्चात सेनाको आधुनिकीकरण र पुनःसंरचना, सेना र नागरिक सम्बन्ध जस्ता विषयहरूले शासकीय प्रणालीभित्र क्रमशः प्राथमिकता पाउँदै आएको छ। परिवर्तित राजनीतिक परिदृश्यसँगै रक्षा मन्त्रालयको नेतृत्वदायी र समन्वयकारी भूमिकालाई थप गतिशील र सुदृढ बनाउँदै लगाएको छ।

वि.सं. १८१९ मा गोरखाका राजा पृथ्वीनारायण शाहबाट ५ वटा कम्पनीहरू खडा गरी आधुनिक नेपाली सेनाको गठन प्रक्रिया शुरू भएको देखिन्छ। विभिन्न ऐतिहासिक कालखण्डहरूमा नेपाली सेनाले नेपाल र नेपालीको अस्तित्व, पहिचान, राष्ट्रिय स्वभिमान र स्वतन्त्रताको रक्षाको लागि नेपाल-अंग्रेज युद्ध, नेपाल-भोट युद्ध, पहिलो र दोश्रो विश्व युद्ध समेत लड्नु परेको ऐतिहासिक तथ्यहरू छन्। हाल नेपालको संघीयस्वरूप अनुसार नेपाली सेनाको संगठनात्मक स्वरूपमा परिवर्तन भई केन्द्रसहित देशको सबै प्रदेश एवम् सबै जिल्लामा तैनाथ रही नेपाली सेनाले राष्ट्रिय हितको संरक्षण र संबर्द्धनमा कार्यरत रहेको छ। हालका दिनहरूमा नेपाली सेना मूलतः बाह्य सुरक्षा, विपद् व्यवस्थापन, विकास निर्माण, प्रकृति संरक्षण, मुलुकको महत्वपूर्ण संरचना तथा अति विशिष्ट र विशिष्ट व्यक्तिहरूको सुरक्षा एवं संयुक्त राष्ट्रसंघको आहान अनुसार विभिन्न देशमा शान्ति स्थापना जस्ता विभिन्न कार्यमा संलग्न रहेको छ। राष्ट्रिय पहिचान बोकेको ठूला र रणनीतिक महत्वका विकास निर्माण कार्यको सञ्चालन र विपद् व्यवस्थापनमा नेपाली सेनाको भूमिका प्रशंसनीय रहेको छ।

नेपालको संविधानको भाग २८, धारा २६७ मा नेपालको स्वतन्त्रता, सार्वभौमसत्ता, भौगोलिक अखण्डता, स्वधीनता र राष्ट्रिय एकताको रक्षाको लागि संविधानप्रति प्रतिबद्ध समावेशी नेपाली सेनाको एक संगठन रहने व्यवस्था उल्लेख छ। राष्ट्रपति नेपाली सेनाको परमाधिपति हुने र संविधानको धारा २६६ बमोजिमको राष्ट्रिय सुरक्षा परिषद्को सिफारिसमा नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्को निर्णय बमोजिम राष्ट्रपतिवाट नेपाली सेनाको परिचालन हुने संवैधानिक व्यवस्था छ। रक्षा मन्त्रालय र नेपाली सेनाको कार्यक्षेत्र मूलतः नेपालको संविधान, राष्ट्रिय सुरक्षा नीति, २०७५, राष्ट्रिय प्रतिरक्षा नीति, २०७७ तथा सैनिक ऐन, २०६३ र सो अन्तर्गत बनेका नियमावली तथा नेपाल सरकार (कार्यविभाजन) नियमावली, २०७४ अनुसार निर्दिष्ट रहेको छ।

(ख) रक्षा मन्त्रालयको काम, कर्तव्य र अधिकारः

- साबिकको काम, कर्तव्य र अधिकारमा कुनै परिवर्तन नभएको।

(ग) रक्षा मन्त्रालयमा रहने कर्मचारीहरूको संख्या र कार्य विवरणः

- मन्त्रालयको हालको स्वीकृत दरबन्दी सख्या ८३ रहेको।

(घ) रक्षा मन्त्रालयवाट प्रदान गरिने सेवा:

- राष्ट्रिय सुरक्षा सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन,
- राष्ट्रिय तथा रणनीतिक सुरक्षा सम्बन्धी सूचना संकलन, विश्लेषण, सञ्चार प्रणाली एवम् सञ्चाल स्थापना, संचालन र व्यवस्थापन,
- राष्ट्रिय सुरक्षा परिषद् र सुरक्षा क्षेत्र सुधार,
- अन्तर्राष्ट्रिय सिमानाको सुरक्षा समन्वय,
- सीमाक्षेत्रसम्बन्धी सूचना संकलन, विश्लेषण तथा उपयोग,
- नेपाली सेनाको गठन तथा परिचालन सम्बन्धी नीति, रणनीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन, नियन्त्रण र नियमन,
- सैनिक व्यारेक तथा कार्यालय व्यवस्थापन,
- सैनिक अधिकृत तथा जवानको अनुशासन, सेवाशर्त, सैनिक तालिम तथा सुविधा,
- सैनिक प्रतिष्ठान (इन्स्टिलेसन) र सञ्चार तथा यातायात,
- हातहतियार, खरखजना तथा विस्फोटक पदार्थ र असवाव उत्पादन र प्रयोग, सो सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन, नियन्त्रण तथा सिलखाना,
- सैनिक भण्डार,
- सैनिक हातहतियार र सामग्रीको खरिद र उत्पादन,
- नेपाली सैनिक विमान सेवा,

- सैनिक गुप्तचर विभाग,
- सैनिक निर्माणशाला,
- बाहुदी सुरक्षा निष्प्रभावीकरण सम्बन्धी नीति, कार्यान्वयन र समन्वय,
- राष्ट्रिय सेवा दलको संगठन, तालिम र प्रशासन,
- विकास कार्य र विपद् उद्धार कार्यमा सहयोग,
- सैनिक अस्पताल, सैनिक कल्याण र सैनिक कल्याणकारी योजना,
- राष्ट्रिय निकुञ्ज, वन्यजन्तु आरक्ष र महत्वपूर्ण राष्ट्रिय सम्पदा तथा स्मारकहरूको सुरक्षा,
- अन्तर्राष्ट्रिय शान्ति प्रवर्द्धनमा सहयोग,
- मन्त्रालय सम्बन्धी राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थासँग सन्धि, समझौता, अभिसन्धि, सम्पर्क र समन्वय।

१. महाशाखा र शाखाका कार्य विभाजन:

१.१ प्रशासन महाशाखा:

- निजामती कर्मचारीहरूको व्यक्तिगत अभिलेख राख्ने तथा अध्यावधिक गर्ने कार्य,
- निजामती कर्मचारीको नियुक्ति, पदस्थापन र सरुवासम्बन्धी कार्य र मन्त्रालयमा आवश्यकतानुसार करारमा कर्मचारी भर्ना गर्ने सम्बन्धी कार्य,
- स्वदेश तथा विदेशबाट प्राप्त छात्रवृत्ति/उच्च अध्ययन/तालिम/सेमिनार/गोष्ठी आदिमा निजामती र नेपाली सेनाका कर्मचारीहरूको छनौट/मनोनयन सम्बन्धी कार्य,
- नेपाली सेनामा नियुक्ति, पदस्थापना, सरुवा, पदोन्नति, पदावधि थप तथा राजिनामा सम्बन्धी कार्य,
- नेपाली सेना र अन्तर्गतका निकायहरूको संगठन तथा दरबन्दी संरचना सम्बन्धी कार्य,
- भर्ना छनौटमा कर्मचारी खटनपटन सम्बन्धी कार्य,
- कार्यालय सहयोगी र हलुका सवारी चालकको व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,
- निजामती सेवा पुरस्कारको लागि निजामती कर्मचारीहरूको छनौट/मनोनयन गर्न आफ्नो राय सहित सचिव समक्ष पेश गर्ने कार्य,
- प्रशासकीय सुपरिवेक्षण, अनुगमन तथा मुल्यांकन सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने/गराउने,
- नेपाल सरकारबाट भएका निर्यणहरू कार्यान्वयन गर्ने/गराउने,
- मन्त्रालय अन्तर्गत र नेपाली सेनाका सकल दर्जाहरूलाई विभूषण मनोनयन सम्बन्धी कार्य,
- सैनिक प्रतिष्ठान तथा तालिम संचालन सम्बन्धी कार्य,
- राष्ट्रिय सेवा दलको संगठन, प्रशासन र तालिम सम्बन्धी कार्य,

- जंगी अड्डाबाट प्राप्त हुने मानव संसाधन व्यवस्थापन विषयका अति गोप्य जाहेरी रिपोर्ट तथा प्रतिवेदनहरू र सोको आधारमा सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गर्ने कार्य,
- कर्मचारीहरूको दक्षता अभिवृद्धि सम्बन्धी कार्य,
- शासकीय सुधार सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्य।

१.१.१ कर्मचारी प्रशासन शाखा:

- निजामती कर्मचारीहरूको व्यक्तिगत अभिलेखहरू राख्ने तथा अद्यावधिक गर्ने कार्य,
- निजामती कर्मचारीको नियुक्ति, पदस्थापन र सरुवा सम्बन्धी कार्य र मन्त्रालयमा आवश्यकतानुसार सेवा करारमा कर्मचारी भर्ना सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निजामती कर्मचारीहरूको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन र सम्पत्ति विवरण सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय र नेपाली सेनाको नियुक्ति, पदस्थापन, सरुवा, बढुवा एवं भर्ना छनौटमा कर्मचारी खटनपटन सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय, नेपाली सेना र अन्तर्गतका निकायहरूको संगठन तथा दरबन्दी संरचना सम्बन्धी कार्य,
- निजामती सेवा पुरस्कारको लागि मन्त्रालय र अन्तर्गत कार्यरत निजामती कर्मचारीहरूको मनोनयन सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- विभूषणको लागि मन्त्रालय, अन्तर्गत र नेपाली सेनाका सकल दर्जाहरूलाई मनोनयन सम्बन्धी कार्य,
- प्रशासकीय सुपरिवेक्षण, अनुगमन तथा मुल्यांकन सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने/गराउने,
- नेपाल सरकारबाट भएका निर्यणहरू कार्यान्वयन गर्ने/गराउने।

१.१.२ शासकीय सुधार तथा मानव संसाधन विकास शाखा:

- सैनिक प्रतिष्ठान तथा तालिम संचालन सम्बन्धी कार्य,
- राष्ट्रिय सेवा दलको संगठन, प्रशासन र तालिम सम्बन्धी कार्य,
- स्वदेश तथा विदेशबाट प्राप्त छान्त्रवृत्तिमा उच्च अध्ययन/तालिम/सेमिनार/गोष्ठी आदिमा नेपाली सेनाका कर्मचारीहरूको छनौट/मनोनयन सम्बन्धी कार्य,
- जंगी अड्डाबाट प्राप्त हुने मानव संसाधन व्यवस्थापन विषयका अति गोप्य जाहेरी रिपोर्ट तथा प्रतिवेदनहरू र सोको आधारमा सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गर्ने कार्य,
- कर्मचारी दक्षता अभिवृद्धिका लागि प्रशिक्षण सम्बन्धी कार्य,
- शासकीय सुधार सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्य।

१.२ योजना तथा अन्तर्राष्ट्रीय समन्वय महाशाखा:

- राष्ट्रीय सुरक्षा नीति (National Security Policy) तथा प्रतिरक्षा नीति (Defence Policy) तर्जुमा, कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय तथा अन्तर्गतका योजना/आवधिक योजना सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय तथा अन्तर्गतको वार्षिक कार्यक्रम तर्जुमा र स्वीकृत गराउने कार्य,
- चौमासिक तथा वार्षिक समीक्षा बैठक आयोजना तथा त्यसमा प्रस्तुत गर्नुपर्ने विषयको तयारी सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायबाट संचालित कार्यक्रम नीति तथा बजेट वक्तव्यको मासिक, द्वैमासिक चौमासिक तथा वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गरी प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, अर्थमन्त्रालय र राष्ट्रीय योजना आयोगमा पठाउने सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालयस्तर तथा राष्ट्रीय विकास समस्या समाधान समितिको बैठकमा पेश गर्नुपर्ने विषय सम्बन्धी कार्य,
- नेपालको संविधानको धारा ५३ बमोजिमको प्रगति विवरण तयार गर्ने कार्य,
- सेनामा विद्यमान तथा दीर्घकालीन सैनिक सामग्री उत्पादन नीति (Defence Production Policy) सम्बन्धी कार्य,
- क्षतिपूर्ति तथा राहत प्रदान गर्ने सम्बन्धी कार्य,
- सैनिक कल्याणकारी योजना तर्जुमा सम्बन्धी कार्य,
- कल्याणकारी कोषको अनुगमन, समन्वय र सहजीकरण सम्बन्धी कार्य,
- सोल्जर बोर्ड (भारत) तथा ब्रिटिश गोर्खा वेलफेरको अडिनेशन कमिटी र पेन्सन क्याम्पहरूको व्यवस्थापनमा सहयोग पुर्याउने, स्वदेशी तथा विदेशी पेन्सनियर र भूतपूर्व सैनिक संगठन सम्बन्धी कार्य,
- सैनिक कल्याणकारी योजना, मन्त्रालय र अन्तर्गतका योजना/कार्यक्रमहरू प्रस्ताव एवं स्वीकृति, कार्यान्वयन तथा अनुगमन सम्बन्धी कार्य,
- सैन्य रणनीति तथा कार्ययोजना तर्जुमा विश्लेषण तथा अनुसन्धान सम्बन्धी कार्य,
- सेनाको कार्य सम्पादन संरचना आदिमा सुधारका क्षेत्रहरूको पहिचान गर्न अनुसन्धान गर्ने कार्य,
- सैनिक अस्पतालहरूको व्यवस्थापन सम्बन्धी नीतिगत कार्य,
- सैनिक कर्मचारीहरूको औषधोपचार र निवृत्तभरण सम्बन्धी नीतिगत कार्य,
- कार्यक्रम कार्यान्वयनको अनुगमन सम्बन्धी कार्य,
- रक्षा र सेनाको आधुनिकीकरण, क्षमता सुदृढीकरणका लागि अनुसन्धान सम्बन्धी कार्य,
- विभिन्न विषयमा निर्मित नीतिहरूको अभिलेख राख्ने कार्य,

- संयुक्त राष्ट्र संघको आव्हानमा शान्तिसेनामा सहभागी हुने नेपाली सेनाको प्रभावकारिता र आधुनिकीकरण सम्बन्धी कार्य,
- संयुक्त राष्ट्र संघको आव्हानमा शान्ति सेनामा सहभागी हुने नेपाली सेनाको मनोनयन, राहदानी र भिषा सिफारिश सम्बन्धी कार्य,
- संयुक्त राष्ट्रसंघ, अन्तराष्ट्रिय संघसंस्था, मित्रराष्ट्र लगायतसँग रहेको सम्बन्धको निरन्तरता तथा सुधार गर्दै लग्नु पर्ने क्षेत्रहरूको पहिचान तथा सिफारिश गर्ने सम्बन्धी कार्य,
- संयुक्त राष्ट्र संघको आव्हानमा शान्ति सेना परिचालन भएका क्षेत्रहरूको अनुगमन तथा अभिलेख सम्बन्धी कार्य,
- शान्ति सेनासँग सम्बन्धित जनशक्ति, तालिम तत्सम्बन्धी स्रोतको अनुमान र समयबद्ध योजना तथा अनुगमन व्यवस्था सम्बन्धी कार्य,
- शान्ति सेना सम्बन्धमा नेपाली सेना UNDPKO तथा अन्य अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थासँग समन्वय, प्रतिवेदन तथा अनुगमन गर्ने कार्य,
- अन्य वैदेशिक सम्पर्क र समन्वय सम्बन्धी कार्य,
- अन्तराष्ट्रिय रक्षासम्बन्ध सुदृढीकरण सम्बन्धी कार्य,
- नेपाल भारत सुरक्षा सम्बन्धी द्विपक्षीय परामर्श समूहको बैठक सम्बन्धी कार्य,
- भारत र चीनको द्विपक्षीय सीमा बैठक सम्बन्धी कार्य,
- विभिन्न निकायबाट प्राप्त सूचना एंव जाहेरी विश्लेषण गरी सम्बन्धित निकायमा सम्प्रेक्षण गर्नेकार्य,
- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी रणनीति एंव कार्यनीति तयार गर्ने र आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने कार्य,
- विभिन्न निकायहरूबाट प्राप्त सुरक्षा सम्बन्धी प्रतिवेदन अध्ययन गरी राय/प्रतिकृया दिने कार्य,
- विपद् संकट व्यवस्थापनका लागि सेवाप्रदायक वा विज्ञहरू, सरोकारवालाहरूको रोष्टर तयार गर्ने, उद्धार, राहतका लागि क्षेत्रहरूको पहिचान गरि क्षेत्रगत प्रोफाइल तयार गर्ने कार्य,
- दीर्घकालीन रूपमा विपद् तथा संकट व्यवस्थापनको लागि श्रोतसाधनको व्यवस्था गर्दै जाने,
- सूचना स्थिति विश्लेषण केन्द्र (Situation Analysis Centre) का रूपमा विकसित गर्दै लैजाने कार्य,
- विपद् व्यवस्थापन समन्वय र अनुगमन सम्बन्धी कार्य,
- दीर्घकालमा Emergency Operation Center को स्थापना र विकास गर्ने कार्य,
- नेपाली सेनाले संचालन गरेको उद्योग तथा पर्वतारोहण, वाकिटकी, फ्रिक्वेन्सी र संचार सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय भित्र कम्प्युटर नेटवर्किङ्को व्यवस्था र मन्त्रालय बाहिर आवश्यक लिंकको व्यवस्था गर्नेकार्य,

- मन्त्रालयको वेबपेज निर्माण, अद्यावधिक गर्ने तथा नेटवर्किङ सम्बन्धी कार्य,
- कम्प्युटर नेटवर्किङ कार्यमा सुरक्षा वर्गीकरण (Security Classification) को आधारमा विभिन्न नियुक्तिहरूलाई दिन सकिने Shared Drive को छुट्टाछुट्ट व्यवस्था सम्बन्धी कार्य,
- (Information Technology-IT) विशेषज्ञ र सल्लाहकारको भूमिका निर्वाह सम्बन्धी कार्य,
- कम्प्युटरको जडान (Installation) मर्मत संभार र पासवर्डको व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य।

१.२.१ योजना तथा सैनिक कल्याण शाखा:

- राष्ट्रिय सुरक्षा नीति (National Security Policy) तथा प्रतिरक्षा नीति (Defence Policy) तर्जुमा, कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय तथा अन्तर्गतका योजना/आवधिक योजना सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय तथा अन्तर्गतको वार्षिक कार्यक्रम तर्जुमा र स्वीकृत गराउने कार्य,
- चौमासिक तथा वार्षिक समीक्षा बैठक आयोजना तथा त्यसमा प्रस्तुत गर्नुपर्ने विषयको तयारी सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायबाट संचालित कार्यक्रम नीति तथा बजेट वक्तव्यको मासिक, द्वैमासिक चौमासिक तथा वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गरी प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, अर्थमन्त्रालय र राष्ट्रिय योजना आयोगमा पठाउने सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय स्तर तथा राष्ट्रिय विकास समस्या समाधान समितिको बैठकमा पेश गर्नुपर्ने विषय सम्बन्धी कार्य,
- नेपालको संविधानको धारा ५३ बमोजिमको प्रगति विवरण तयार गर्ने कार्य,
- सेनामा बवधमान तथा दीर्घकालीन सैनिक सामग्री उत्पादन नीति (Defence Production Policy) सम्बन्धी कार्य,
- क्षतिपूर्ति तथा राहत प्रदान गर्ने सम्बन्धी कार्य,
- सैनिक कल्याणकारी योजना तर्जुमा सम्बन्धी कार्य,
- कल्याणकारी कोषको अनुगमन, समन्वय र सहजीकरण सम्बन्धी कार्य,
- सैनिक कल्याणकारी योजना र मन्त्रालय र अन्तर्गतका योजना/कार्यक्रमहरू प्रस्ताव एवं स्वीकृति, कार्यान्वयन तथा अनुगमन सम्बन्धी कार्य,
- रक्षा रणनीति तयार गर्ने कार्य,
- सैन्य रणनीति तथा कार्य योजना तर्जुमा विश्लेषण तथा अनुसन्धान सम्बन्धी कार्य,
- सेनाको कार्य सम्पादन संरचना आदिमा सुधारका क्षेत्रहरूको पहिचान गर्न अनुसन्धान गर्ने कार्य,
- सैनिक अस्पतालहरूको व्यवस्थापन सम्बन्धी नीतिगत कार्य,
- सैनिक कर्मचारीहरूको औषधोपचार र निवृत्तभरण सम्बन्धी नीतिगत कार्य,

- कार्यक्रम कार्यान्वयनको अनुगमन सम्बन्धी कार्य,
- सोल्जरवोर्ड (भारत) तथा ब्रिटिश गोर्खा वेलफेरको अडिनेशन कमिटी र पेन्सन क्याम्पहरूको व्यवस्थापनमा सहयोग पुर्याउने, स्वदेशी तथा विदेशी पेन्सनियर र भूतपूर्व सैनिक संगठन सम्बन्धी कार्य,
- रक्षा र सेनाको आधुनिकरण, क्षमता सुदृढीकरणका लागि अनुसन्धान सम्बन्धी कार्य,
- विभिन्न विषयमा निर्मित नीतिहरूको अभिलेख राख्ने कार्य।

१.२.२ शान्ति सेना समन्वय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध शाखा:

- संयुक्त राष्ट्रसंघ आव्हानमा शान्ति सेनामा सहभागी हुने नेपाली सेनाको प्रभावकारिता र आधुनिकीकरण सम्बन्धी कार्य,
- संयुक्त राष्ट्रसंघको आव्हानमा शान्तिसेनामा सहभागी हुने नेपाली सेनाको मनोनयन, राहदानी र भिषा सिफारिश सम्बन्धी कार्य,
- शान्ति सेनासँग सम्बन्धित स्वदेश तथा वैदेशिक तालिमहरूको स्वीकृति, मनोनयन, राहदानी र भिषा सिफारिस सम्बन्धी कार्य,
- संयुक्त राष्ट्रसंघ, अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्था, मित्रराष्ट्र लगायतसंगको सम्बन्धको निरन्तरता तथा बहुपक्षीय र द्विपक्षीय संयन्त्रहरूको वैठक सम्बन्धी कार्य,
- संयुक्त राष्ट्र संघको आव्हानमा शान्ति सेना परिचालन भएका क्षेत्रहरूको अनुगमन तथा अभिलेख सम्बन्धी कार्य,
- Defence Diplomacy सम्बन्धी कार्यहरू,
- शान्ति सेनामा सहभागी हुने जनशक्तिलाई तालिम प्रदान गर्ने तालिम केन्द्रहरूसँग समन्वय तथा अनुगमन सम्बन्धी कार्य,
- शान्ति सेना सम्बन्धमा UNDPKO तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थासँग समन्वय र अनुगमन सम्बन्धी कार्य,
- परराष्ट्र मन्त्रालयसँगको समन्वय तथा वैदेशिक सम्पर्क र समन्वय सम्बन्धी कार्य,
- अन्तर्राष्ट्रिय रक्षा सम्बन्ध समन्वय तथा सुदृढीकरण सम्बन्धी कार्य,
- भारत र चीनको द्विपक्षीय सीमा वैठक सम्बन्धी कार्य।

१.२.३ सूचना विश्लेषण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा:

- विभिन्न निकायबाट प्राप्त सूचना एवं दैनिक जाहेरी विश्लेषण गरी विभिन्न निकायमा सम्प्रेक्षण गर्ने कार्य,
- विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी रणनीति एवं कार्यनीति तयार गर्ने र आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने कार्य,

- विभिन्न निकायहरूबाट प्राप्त सुरक्षा सम्बन्धी प्रतिवेदन अध्ययन गरी राय/प्रतिकृया दिने कार्य,
- विपद् व्यवस्थापनका लागि सेवा प्रदायक वा विजहरू, सरोकारवालाहरूको रोष्टर तयार गर्ने, उद्धार, राहतका लागि क्षेत्रहरूको पहिचान गरी क्षेत्रगत प्रोफाइल तयार गर्ने कार्य,
- दीर्घकालीन रूपमा विपद् तथा संकट व्यवस्थापनको लागि स्रोतसाधनको व्यवस्था गर्दै जाने,
- सूचना स्थिति विश्लेषण केन्द्र (Situation Analysis Centre) का रूपमा विकसित गर्दै लैजाने कार्य,
- सुरक्षा परिषद्बाट प्राप्त जाहेरी विश्लेषण गरी अभिलेख राख्ने र सम्बन्धित निकायमा सूचना संप्रेषण गर्ने कार्य,
- विपद् व्यवस्थापनको समन्वय र अनुगमन सम्बन्धी कार्य,
- दीर्घकालमा Emergency Operation Center को स्थापना र विकास गर्ने कार्य,
- नेपाली सेनाले संचालन गरेको उद्योग तथा पर्वतारोहण, वाकिटकी, फ्रिक्वेन्सीर संचार सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय भित्र कम्प्युटर नेटवर्किङ्गको व्यवस्था र मन्त्रालय वाहिर आवश्यक लिंकको व्यवस्था गर्ने कार्य,
- मन्त्रालयको वेभपेज निर्माण, अद्यावधिक गर्ने तथा नेटवर्किङ्ग सम्बन्धी कार्य,
- कम्प्युटर नेटवर्किङ्ग कार्यमा सुरक्षा वर्गिकरण (Security Classification) को आधारमा विभिन्न नियुक्तिहरूलाई दिन सकिने Shared Drive को छुट्टाछुट्टै व्यवस्था सम्बन्धी कार्य,
- Information Technology(IT)विशेषज्ञ र सल्लाहकारको भूमिका निर्वाह सम्बन्धी कार्य,
- कम्प्युटरको जडान (Installation) मर्मत संभार र पासवर्डको व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य।

१.३ कानून महाशाखा:

- रक्षा मन्त्रालय, नेपाली सेना तथा राष्ट्रिय सुरक्षा परिषद्सँग सम्बन्धित ऐन कानूनहरूको तर्जुमा, संशोधन तथा सुधारको लागि मस्यौदा तयार गर्ने तथा कानूनी परामर्श सम्बन्धी कार्य,
- राष्ट्रिय सुरक्षा नीति तर्जुमा सम्बन्धमा कानूनी पक्षबाट हेने कार्य,
- रक्षा मन्त्रालयलाई विपक्षी बनाइएका रिट निवेदनमा लिखित जवाफ तयार गर्ने कार्य,
- आवश्यकता अनुसार नेपाली सेनाको बढुवा तथा म्याद थप र अन्य विषयमा कानूनी परामर्श प्रदान गर्ने कार्य,
- राजपत्रमा प्रकाशित हुने सूचनाको मस्यौदा तयार गर्ने कार्य,
- सैनिक अदालतका फैसलाहरू सदर गर्ने तथा सैनिक अदालत बोलाउने विषयको निर्देशन सम्बन्धी कार्य,
- द्विपक्षीय, बहुपक्षीय सन्धि समझौता सहमति (MOU, Agreement) को मस्यौदा गर्ने कार्य,

- सैनिक विशेष अदालतबाट सैनिक अनुसन्धान समितिसँग समन्वय तथा सहजीकरण सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालयलाई आवश्यक पर्ने कानून, तथा कानूनी लिखित र सन्धिको अनुवादमा सहयोग गर्ने कार्य,
- सैनिक कल्याणकारी योजनाका विषयमा कानूनी परामर्श दिने कार्य,
- नेपाली सेना प्राड विवाकसँग सम्बन्धित अन्य कार्य,
- अदालतबाट भएका फैसलाहरू कार्यान्वयन गर्न लगाउने, त्यसको प्रतिवेदन गर्ने र सोको अनुगमन गर्ने कार्य,
- गुनासो व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,
- नेपाली सेना सम्बन्धमा परेका उजुरी, सिकायत सम्बन्धी कार्यहरूमा आफ्नो रायसुझाव सहित सचिव समक्ष पेश गर्ने कार्य,
- मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायहरूबाट कानूनी राय माग भएका विषयमा राय उपलब्ध गराउने कार्य,
- मानव अधिकारका विषय गाँसिएको महासन्धि सम्बन्धी कार्य,
- मानवीय कानून लगायतका सबै जेनेभा महासन्धिसँग सम्बन्धित कार्य,
- मानव अधिकार आयोगका निर्णय कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य,
- UN लगायतका निकायमा पठाउनुपर्ने आवधिक प्रतिवेदनको तयारी सम्बन्धी कार्य,
- संयुक्त राष्ट्र संघमा शान्ति सेनामा सहभागी हुने सैनिक व्यक्तिको मानव अधिकार र मानवीय कानून विषयको मुल्यांकन सम्बन्धी कार्य,
- नेपाली सेनामा मानव अधिकार र मानवीय कानून प्रवर्धनका लागि तालिम, गोष्ठी, सेमिनार आदि संचालन तथा अनुगमन सम्बन्धी कार्य,
- मानव अधिकार सम्बन्धी अभिलेख राख्ने कार्य,
- नेपाली सेना, मानव अधिकार निर्देशनालय सम्बन्धी कार्य,
- नेपाली सेनाले गरेका मानव अधिकार प्रवर्धन एवं संरक्षण सम्बन्धी कामको अनुगमन निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण सम्बन्धी कार्य,
- राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग तथा अन्तर्राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग/सचिवालय (UNOHCHR and UNHCR) संग समन्वय, प्रतिवेदन तथा ती संस्थाबाट औलाईएका मानव अधिकार उल्लंघन विषयको अनुगमन सम्बन्धी कार्य,
- मानव अधिकार तथा मानवीय कानूनहरूको अध्ययन, अनुमोदन तथा परिमार्जन सम्बन्धी कार्य,
- नेपाल पक्ष भएका विषयसँग सम्बन्धित मानवअधिकार अभिसन्धीहरूको कार्यान्वयनको अनुगमन तथा संयोजन सम्बन्धी कार्य,

- नेपाली सेना सम्बन्धमा परेका मानव अधिकार उल्लंघनका उजुरी, शिकायत सम्बन्धी कार्य।

१.३.१ कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा:

- रक्षा मन्त्रालय, नेपाली सेना तथा राष्ट्रिय सुरक्षा परिषद्सँग सम्बन्धित ऐन कानूनहरूको तर्जुमा, संशोधन तथा सुधारको लागि मस्यौदा तयार गर्ने तथा कानूनी परामर्श सम्बन्धी कार्य,
- राष्ट्रिय सुरक्षा नीति तर्जुमा सम्बन्धमा कानूनी पक्षबाट हेर्ने कार्य,
- रक्षा मन्त्रालयलाई विपक्षी बनाइएका रिट निवेदनमा लिखित जवाफ तयार गर्ने कार्य,
- आवश्यकता अनुसार नेपाली सेनाको बढुवा तथा स्थादथप र अन्य विषयमा कानूनी परामर्श प्रदान गर्नेकार्य,
- राजपत्रमा प्रकाशित हुने सूचनाको मस्यौदा तयार गर्ने कार्य,
- सैनिक अदालतका फैसलाहरू सदरगर्ने तथा सैनिक अदालत बोलाउने विषयको निर्देशन सम्बन्धी कार्य,
- द्विपक्षीय, बहुपक्षीय सन्धि समझौता सहमति (MOU, Agreement)को मस्यौदा गर्ने कार्य,
- सैनिक विशेष अदालतबाट सैनिक अनुसन्धान समितिसँगको समन्वय तथा सहजीकरण सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालयलाई आवश्यक पर्ने कानूनतथा कानूनी लिखित र सन्धिको अनुवादमा सहयोग गर्ने कार्य,
- सैनिक कल्याणकारी योजनाका विषयमा कानूनी परामर्श दिने कार्य,
- नेपाली सेना प्राड विवाकसँग सम्बन्धित अन्य कार्य,
- अदालतबाट भएका फैसलाहरू कार्यान्वयन गर्न लगाउने, त्यसको प्रतिवेदन गर्ने र सोको अनुगमन गर्ने कार्य,
- गुनासो व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,
- नेपाली सेना सम्बन्धमा परेका उजुरी, शिकायत सम्बन्धी कार्यहरूमा आफ्नो राय सुझाव सहित सचिव समक्ष पेश गर्ने कार्य,
- मन्त्रालयका अन्य महाशाखा तथा शाखाहरू एवं जंगी अड्डाबाट कानूनी राय माग भएका विषयमा राय उपलब्ध गराउने कार्य।

१.३.२ मानवअधिकार अनुगमन तथा गुनासो व्यवस्थापन शाखा:

- मानव अधिकारका विषय गासिएको महासन्धि सम्बन्धी कार्य,
- मानवीय कानून लगायतका सबै जेनेभा महासन्धिसँग सम्बन्धित कार्य,
- मानव अधिकार आयोगका निर्णय कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य,
- UN लगायतका निकायमा पठाउनु पर्ने आवधिक प्रतिवेदनको तयारी सम्बन्धी कार्य,

- संयुक्त राष्ट्र संघमा शान्ति सेनामा सहभागी हुने सैनिक व्यक्तिको मानव अधिकार र मानवीय कानून विषयको मुल्यांकन सम्बन्धी कार्य,
- नेपाली सेनामा मानव अधिकार र मानवीय कानून प्रवर्धनका लागि तालिम, गोष्ठी, सेमिनार आदि संचालन तथा अनुगमन सम्बन्धी कार्य,
- मानव अधिकार सम्बन्धी अभिलेख राख्ने कार्य,
- नेपाली सेना, मानव अधिकार निर्देशनालय सम्बन्धी कार्य,
- मानव अधिकारसँग गाँसिएका महासन्धिहरूको अनुमोदन, हस्ताक्षर तथा कार्यान्वयनको अनुगमन सम्बन्धी कार्य,
- नेपाली सेनाले गरेका मानव अधिकार प्रवर्धन एवं संरक्षण सम्बन्धी कामको अनुगमन निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण सम्बन्धी कार्य,
- राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग तथा अन्तर्राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग/सचिवालय (UNOHCHR and UNHCR) सँग समन्वय, प्रतिवेदन तथा ती संस्थाबाट औलाईएका मानव अधिकार उल्लंघन विषयको अनुगमन सम्बन्धी कार्य,
- मानव अधिकार तथा मानवीय कानूनहरूको अध्ययन, अनुमोदन तथा परिमार्जन सम्बन्धी कार्य,
- नेपाल पक्ष भएका विषयसँग सम्बन्धित मानवअधिकार अभिसन्धीहरूको कार्यान्वयनको अनुगमन तथा संयोजन सम्बन्धी कार्य,
- नेपाली सेना सम्बन्धमा परेका मानव अधिकार उल्लंघनका उजुरी, शिकायत सम्बन्धी कार्य,
- गुनासो व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य।

१.४ व्यवस्थापन महाशाखा:

- मन्त्रालय अन्तर्गत निजामती तर्फका कर्मचारीहरूको तलबी प्रतिवेदन, पेन्सन, उपदान तथा कर्मचारीहरूको हित, प्रोत्साहन एवं नेकीवदी, ठाडो, उजुरी सम्बन्धी कार्य,
- सूचना, परिपत्र, दर्ता चलानी, हाजिर रेकर्ड, जिन्सी नगद, मालसामान उपलब्धी, संचय र वितरण सम्बन्धी कार्य,
- विदेशी अतिथिहरूलाई नेपाल भ्रमणका लागि निमन्त्रणा गर्ने नेपाली सेनालाई स्वीकृति प्रदान गर्ने कार्य,
- पुस्तकालय, Help Desk व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय भवनको मर्मत सम्भार, सुरक्षा, सरसफाईको व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,
- जिन्सी निरीक्षण एवं पुराना सामानहरू लिलाम गर्ने कार्य,
- सभा, सम्मेलन, समारोह, वैठक आदीको व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,
- सवारी साधन व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,

- अतिविशिष्ट व्यक्तिहरूको सुरक्षा र त्यसको समन्वय सम्बन्धी कार्य,
- अतिविशिष्ट व्यक्तिहरूको सैनिक जहाज उपयोग व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,
- नेपाली सैनिक विमान सेवा (चार्टर सेवा समेत) सम्बन्धी समन्वय र व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय तथा नेपाली सेनाको सम्पति (चल अचल) को विवरण तयार गरि अभिलेखबद्ध गर्ने कार्य,
- जग्गा अधिग्रहण, भोगाधिकार तथा जग्गा सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने/गराउने,
- नेपाली सेनाको लागि राशनको व्यवस्था गर्ने गराउने कार्य,
- दाना घाँस र अन्य सम्बन्धित सैनिक प्रयोगको घोडा खरिद सम्बन्धी कार्य,
- चाँदमारी क्षेत्रहरूको लगत/रेकर्ड व्यवस्थित राख्ने कार्य,
- शीलखाना व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,
- नाप नक्सा, हवाई सर्वेक्षण सम्बन्धी कार्य,
- विभिन्न विषयमा निर्मित नीतिहरूको अभिलेख राख्ने कार्य,
- राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा बन्यजन्तु आरक्षको सुरक्षा सम्बन्धी कार्य र नीतिहरू तर्जुमा गर्ने कार्य,
- राष्ट्रिय सुरक्षा खरखजाना एवं विष्फोटक पदार्थहरूको नीतिगत व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,
- नेपाली सेनाले संचालन गरेका उद्योग सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय र अन्तर्गत नेपाली सेनाको लागि विनियोजित बजेटको अछितयारी, निकासा रोक्का तथा फुकुवा सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय र अन्तर्गत नेपाली सेनाको लागि नियमित बजेट माग, परिचालन र समन्वय गर्ने कार्य,
- मन्त्रालयको केन्द्रीय तथा कार्य संचालन स्तरको लेखा सम्बन्धी कार्य,
- सार्वजनिक लेखा समिति र बेरुजु फर्छ्यौट सम्बन्धी कार्य,
- आर्थिक व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तर्जुमा तथा कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य,
- जग्गाका मुआब्जा, राहत तथा क्षतिपूर्ति सम्बन्धमा आर्थिक व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायहरूको आर्थिक प्रशासनको नियन्त्रण, अनुगमन सम्बन्धी कार्य,
- आर्थिक विवरण तयार गर्ने,
- मास्केवारी प्रतिवेदन निर्माण सम्बन्धी कार्य,
- रक्षा मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायहरूमा संचालित विभिन्न कोषहरूको परिचालन, वित्तिय व्यवस्थापनका सन्दर्भमा मन्त्रालयको सम्बन्धित शाखासँग समन्वय गरी नियन्त्रण, अनुगमन तथा समन्वय सम्बन्धी कार्य,
- सैनिक उपकरण व्यवस्थापन नीति (Military Equipment Management Policy) र वार्षिक सामानहरूको आपूर्ति सम्बन्धी नीति, नियम र जगेडा परिमाण नीति (Stocking Policy) आपूर्ति

व्यवस्थापन (हेभी इक्यूपमेण्ट सवारी साधन तथा मेशिनरी औजार सेनाको लागि तत्काल र नियमित आपूर्ति भई रहनु पर्ने वाहेकका नियन्त्रित तथा अनियन्त्रित सामानहरू) सम्बन्धी योजना स्वीकृति र प्राप्ती सम्बन्धी कार्य,

- सेनामा विद्यमान तथा भावी सैनिक सामग्रीहरू उत्पादन नीति (Defence Production Policy), योजना तथा कार्यक्रम सम्बन्धी कार्य,
- सैनिक सामग्री उत्पादन निर्देशनालयको रेखदेख र उक्त निर्देशनालयका सम्बन्धमा मन्त्रालयबाट सम्पादन हुने समन्वय र सहजीकरण सम्बन्धी कार्य,
- सैनिक सामग्रीहरूको आपूर्ति, सोको व्यवस्थापन, वितरण, भण्डारण तथा वेकम्मालाई सडाउने, धुल्याउने (Condemnation) सम्बन्धी कार्यहरूको लागि सहजीकरण गर्ने,
- सैनिक सामग्रीहरूको उत्पादन र व्यवस्थापन सम्बन्धी मन्त्रालयबाट गरिने अन्य कार्यहरू,
- आपूर्ति व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रकृयागत कार्यहरू मानिर्देशन दिने कार्य,
- संयुक्त राष्ट्र संघमा शान्ति सेना तैनाथी तथा बन्दोबस्ती सामग्रीको योजना र आपूर्ति सम्बन्धी कार्य,
- कन्ट्रोल आइटम भन्सार छुट, वि.मु. सटही, मूल्य अभिवृद्धिकर छुटको सम्बन्धमा समन्वय तथा सहजीकरण सम्बन्धी कार्य,
- सूचीकृतको कारबाही एवं मालसामान झिकाउने र एल.सी. सम्बन्धी कार्य,
- विभिन्न निकायहरूबाट माग भए बमोजिम ड्रोन संचालन गर्न सहमति सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालयबाट सम्पादन गर्नु पर्ने अन्य भैपरि आउने कार्य।

१.४.१ आन्तरिक तथा अभिलेख व्यवस्थापन शाखा:

- मन्त्रालय अन्तर्गत निजामती तर्फका कर्मचारीहरूको तलबी प्रतिवेदन, पेन्सन, उपदान तथा कर्मचारीहरूको हित, प्रोत्साहन एवं नेकीवदी, ठाडो, उजुरी सम्बन्धी कार्य।
- सूचना, परिपत्र, दर्ता/चलानी, हाजिर रेकर्ड, जिन्सी, नगद, मालसामान उपलब्धी, संचय र वितरण सम्बन्धी कार्य।
- विदेशी अतिथिहरूलाई नेपाल भ्रमणका लागि निमन्त्रणा गर्न नेपाली सेनालाई स्वीकृति प्रदान गर्ने कार्य,
- पुस्तकालय Help Desk व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य।
- मन्त्रालय भवनको मर्मत सम्भार, सुरक्षा, सरसफाईको व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य।
- जिन्सी निरीक्षण एवं पुराना सामानहरू लिलाम गर्ने कार्य।
- सभा, सम्मेलन, समारोह, बैठकआदिको व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य।

- सवारी साधन व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,
- अति विशिष्ट व्यक्तिहरूको सुरक्षा र त्यसको समन्वय सम्बन्धी कार्य,
- अति विशिष्ट व्यक्तिहरूको सैनिक जहाज उपयोग सम्बन्धी व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,
- नेपाली सैनिक विमान सेवा (चार्टर सेवा समेत) सम्बन्धी समन्वय र व्यवस्थापन कार्य,
- मन्त्रालयबाट सम्पादन गर्नुपर्ने अन्य भैपरि आउने कार्य,
- मन्त्रालय तथा नेपाली सेनाको सम्पति (चल/अचल) को विवरण तयार गरि अभिलेखबद्ध गर्ने कार्य,
- जग्गा अतिक्रमण, भोगाधिकार तथा जग्गा सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने,
- नेपाली सेनाको लागि राशनको व्यवस्था गर्ने गराउने कार्य,
- दाना घाँस र अन्य सम्बन्धित सैनिक प्रयोगको घोडा खरिद सम्बन्धी कार्य,
- चाँदमारी क्षेत्रहरूको लगत/रेकर्ड व्यवस्थित राख्ने कार्य,
- शीलखाना व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,
- नाप नक्सा, हवाई सर्वेक्षण सम्बन्धी कार्य,
- विभिन्न विषयमा निर्मित नीतिहरूको अभिलेख राख्ने कार्य,
- राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा बन्यजन्तु आरक्षको सुरक्षा सम्बन्धी कार्य र नीतिहरू तर्जुमा गर्ने कार्य,
- राष्ट्रिय सुरक्षा खरखाजाना एवं विष्फोटक पदार्थहरूको नीतिगत व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,
- नेपाली सेनाले संचालन गरेका उद्योग सम्बन्धी कार्य,
- विभिन्न निकायहरूबाट माग भए बमोजिम ड्रोन संचालन गर्न सहमति सम्बन्धी कार्य,
- भारत र चीनको द्विपक्षीय सिमा सम्बन्धी दस्तावेजहरूको अभिलेख राख्ने कार्य।

१.४.२ आर्थिक प्रशासन शाखा:

- मन्त्रालय र अन्तर्गत नेपाली सेनाको लागि विनियोजित बजेटको अछित्यारी दिने, अछित्यारी तथा निकासा रोका तथा फुकुवा सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय र अन्तर्गत नेपाली सेनाको लागि नियमित बजेट माग, परिचालन र समन्वय गर्ने कार्य,
- मन्त्रालयको केन्द्रीय तथा कार्य संचालन स्तरको लेखा सम्बन्धी कार्य,
- सार्वजनिक लेखा समिति र बेरुजु फर्छ्यौट सम्बन्धी कार्य,

- अन्य शाखाहरूसँग समेत समन्वय गरी मन्त्रालयको आर्थिक व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तर्जुमा तथा कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य,
- रक्षा मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायहरूमा संचालित विभिन्न कोषहरूको परिचालन, वित्तिय व्यवस्थापनका सन्दर्भमा मन्त्रालयको सम्बन्धित शाखासँग समन्वय गरी नियन्त्रण, अनुगमन तथा समन्वय सम्बन्धी कार्य,
- जग्गाका मुआब्जा, राहत तथा क्षतिपूर्ति सम्बन्धी कामको रकम वितरण तथा आर्थिक व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायहरूको आर्थिक प्रशासनको नियन्त्रण, अनुगमन सम्बन्धी कार्य,
- आर्थिक विवरण तयार गर्ने,
- मास्केवारी प्रतिवेदन निर्माण सम्बन्धी कार्य।

१.४.३ खरिद व्यवस्थापन शाखा:

- सैनिक उपकरण व्यवस्थापन नीति (Military Equipment Management Policy) र वार्षिक सामानहरूको आपूर्ति सम्बन्धी नीति नियम र जगेडा परिमाण नीति (Stocking Policy) आपूर्ति व्यवस्थापन (हेभी इक्यूपमेण्ट सवारी साधन तथा मेशिनरी औजार सेनाको लागि तत्काल र नियमित आपूर्ति भई रहनुपर्ने बाहेकका नियन्त्रित तथा अनियन्त्रित सामानहरू) सम्बन्धी योजना स्वीकृति र प्राप्ति सम्बन्धी कार्य,
- सेनामा विद्यमान तथा भावी सैनिक सामग्रीहरू उत्पादन नीति (Defence Production Policy) योजना तथा कार्यक्रम सम्बन्धी कार्य,
- सैनिक सामग्री उत्पादन निर्देशनालयको रेखदेख र उक्त निर्देशनालयका सम्बन्धमा मन्त्रालयबाट सम्पादन हुने समन्वय र सहजीकरण सम्बन्धी कार्य,
- सैनिक सामग्रीहरूको आपूर्ति, सोको व्यवस्थापन, वितरण, भण्डारण तथा वेकम्मालाई सडाउने, धुल्याउने (Condemnation) सम्बन्धी कार्यहरूको लागि सहजीकरण गर्ने,
- सैनिक सामग्रीहरूको उत्पादन र व्यवस्थापन सम्बन्धी मन्त्रालयबाट गरिने अन्य कार्यहरू,
- आपूर्ति व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रक्रियागत कार्यहरूमा निर्देशन दिने कार्य,
- संयुक्त राष्ट्र संघमा शान्तिसेना तैनाथी तथा बन्दोबस्ती सामग्रीको योजना र आपूर्ति सम्बन्धी कार्य,

- कन्ट्रोल आइटम भन्सारछुट, वि.मु.सटही, मूल्य अभिवृद्धि कर छुटको सम्बन्धमा समन्वय तथा सहजीकरण सम्बन्धी कार्य,
- सूचीकृतको कारबाही एवं मालसामान झिकाउने र एल.सी. सम्बन्धी कार्य।

(ज) सेवा प्रदान गर्ने निकायको शाखा र जिम्मेवार अधिकारी:

महाशाखा, शाखा प्रमुखहरूः

१. प्रशासन महाशाखा - सहसचिव - मनोज कुमार आचार्य - महाशाखा प्रमुख
  - १.१. कर्मचारी प्रशासन शाखा - उपसचिव - रामेश्वर पोखरेल - शाखा प्रमुख
  - १.२. शासकीय सुधार तथा मानव संशाधन विकास शाखा - उपसचिव - सुनीता घिमिरे - शाखा प्रमुख
२. योजना तथा अन्तर्राष्ट्रिय समन्वय महाशाखा - सहसचिव - ज्ञान प्रसाद ढकाल - महाशाखा प्रमुख
  - २.१. योजना तथा सैनिक कल्याण शाखा - उपसचिव - अनुप के.सी - शाखा प्रमुख
  - २.२. शान्तिसेना समन्वय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध शाखा - उपसचिव - कुशला पौडेल - शाखा प्रमुख
  - २.३. सूचना विक्षेपण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा - उपसचिव - सविता अर्याल - शाखा प्रमुख
३. कानून महाशाखा - सहसचिव - बलसागर गिरी - महाशाखा प्रमुख (कानून)
  - ३.१. कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा - उपसचिव (कानून) - समझना खनाल - शाखा प्रमुख
  - ३.२. मानव अधिकार अनुगमन तथा गुनासो व्यवस्थापन शाखा - उपसचिव - नीता शर्मा - शाखा प्रमुख
४. व्यवस्थापन महाशाखा - सहसचिव - ज्ञानेन्द्र पौडेल - महाशाखा प्रमुख
  - ४.१. आन्तरिक तथा अभिलेख व्यवस्थापन शाखा - उपसचिव - ईन्द्र गौतम - शाखा प्रमुख
  - ४.२. आर्थिक प्रशासन शाखा - उपसचिव (लेखा) - गायत्रीरमण खनाल - शाखा प्रमुख
  - ४.३. खरिद व्यवस्थापन शाखा - उपसचिव - झनक कुमार खन्ती - शाखा प्रमुख

(च) सेवा प्रदान गर्ने लाग्ने दस्तूर र अवधि:

प्रत्यक्ष जनसम्पर्क नहुने र नीतिगत निर्णय गर्ने कार्य मात्र सम्पन्न गर्ने हुँदा सम्बन्धित ऐनहरूमा तोकिएको प्रतिलिपि दस्तुर बाहेक अन्य दस्तुर नलाग्ने व्यवस्था छ। यस मन्त्रालयबाट सम्पादन हुने कार्यहरू एवम् प्रवाह गर्ने सेवाहरूलाई सूचना प्रविधिको समेत प्रयोग गरि छिटो छरितो रूपमा सम्पन्न हुने व्यवस्था मिलाइएको छ।

(छ) निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकार:

प्रचलित कानून बमोजिम मन्त्री र सचिव तहबाट निर्णय हुने गरेको छ। यसका साथै अधिकार प्रत्यायोजन भए बमोजिम महाशाखा प्रमुखबाट समेत निर्णय हुने व्यवस्था मिलाइएको छ। निर्णय प्रक्रियामा अधिकृत तहदेखि टिप्पणी उठाउने र उपसचिवले राय सहित अघि बढाउने गरि अधिकृतदेखि सहभागी हुने व्यवस्था रहेको छ।

(ज) निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी:

शाखामा शाखासँग सम्बन्धित कामहरूमा कुनै गुनासो भएमा महाशाखा प्रमुख, सचिव वा मन्त्रीज्यूबाट गुनासो सम्बोधन हुने गरेको। मन्त्रालय स्तरमा भएको निर्णयबाट कसैलाई कुनै मर्का पर्न गएमा र सो सम्बन्धमा सम्बन्धित पक्षबाट निवेदन/गुनासो प्राप्त भएमा आवश्यकतानुसार समिति गठन गरी सम्पादन/व्यवस्थापन गर्ने गरिएको छ।

(झ) सम्पादन गरेको कामको विवरण:

रक्षा मन्त्रालय र अन्तर्गतिको नेपाली सेनाबाट राष्ट्रिय सुरक्षा एवम प्रतिरक्षा सम्बन्धी विषयमा केन्द्रित भई कार्य सम्पादन हुँदै आएको छ। यसका अतिरिक्त नेपालको संविधान २०७२ को धारा २६७ (४) बमोजिम नेपाल सरकारले नेपाली सेनालाई विकास निर्माण र विपद् व्यवस्थापनका अन्य कार्यमा परिचालन गर्न सक्ने व्यवस्था भए बमोजिम नेपाली सेनाद्वारा त्यस्ता कार्य समेत सम्पादन हुँदै आएका छन्।

नेपाली सेनाले विपद् व्यवस्थापनमा खेलेको भूमिका सहानीय रहेको छ। साथै, नेपाल सरकारको निर्णय बमोजिम नेपाली सेनाद्वारा राष्ट्रिय गौरवको काठमाडौं/तराई-मधेश द्रुतमार्ग सडक सम्बन्धी आयोजना एवम चारवटा उत्तरदक्षिण कोरिडोर सडक निर्माणको कार्य हुँदै आइरहेको छ भने प्रकृति संरक्षण अन्तर्गत राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्षको सुरक्षा र राष्ट्रपति चुरे संरक्षण सम्बन्धी कार्यक्रम समेत भईरहेको छ।

यस मन्त्रालय अन्तर्गत नेपाली सेनाबाट सम्पादित कार्यहरूको आ.व. २०८१/०८२ को दोस्रो त्रैमासिक (कार्तिक, मंसिर र पुस) अवधिको विवरण पाना ७ (सात) यसैसाथ संलग्न रहेको छ।

(ज) प्रमुख र सूचना अधिकारीको नाम र पद:

रामेश्वर दंगाल सचिव ४२९९२८९	सविता अर्याल उपसचिव/सूचना अधिकारी ४२००२६४

(ट) ऐन, नियम, विनियम, निर्देशिका, कार्यविधि, मापदण्ड र नीतिहरूको सूची:

- नेपालको संविधान, २०७२
- राष्ट्रिय सुरक्षा नीति, २०७५
- राष्ट्रिय प्रतिरक्षा नीति, २०७७
- सैनिक ऐन, २०६३
- सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४
- निजामती सेवा ऐन, २०४९
- आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४
- सुशासन (व्यवस्थापन तथा संचालन) ऐन, २०६४
- राष्ट्रिय सेवा दल ऐन, २०२७
- जग्गा प्राप्ति ऐन, २०३४
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३
- वन ऐन, २०७६

- राष्ट्रिय प्रतिरक्षा विश्वविद्यालय पूर्वाधार निर्माण विकास समिति (गठन) आदेश, २०७६
- सैनिक सेवा नियमावली, २०६९
- सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५
- निजामती सेवा नियमावली २०५०
- आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७
- सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नियमावली, २०६५
- सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४
- नेपाल सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली, २०७४
- वन नियमावली, २०५१
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली २०७६
- सैनिक अदालत नियमावली, २०६४
- सैनिक अस्पताल (व्यवस्था) नियमहरू, २०२३
- सैनिक कल्याणकारी कोष नियमावली, २०६५
- सैनिक (पाइनियर गण) भर्ना नियमहरू, २०२०
- सैनिक प्रहरी सम्बन्धी नियमावली, २०५८
- सैनिक प्राड सेवा नियमावली, २०७४
- सैनिक विविध सेवा नियमावली, २०७४
- सैनिक हवाई सेवा नियमावली, २०७४
- सरकारी कार्यालयको वेबसाईट निर्माण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी निर्देशिका २०७८
- सरकारी जग्गा दर्ता तथा लिजमा उपलब्ध गराउने सम्बन्धी कार्यनीति, २०७९
- शान्ति सेना छनौट कार्यविधि, २०७५
- सरकारी निकायद्वारा सामाजिक संजाल प्रयोग गर्ने कार्यविधि, २०७५
- काठमाण्डौ-तराई/मधेश द्रुतमार्ग सडक आयोजना संचालन कार्यविधि- २०७४ (तेस्रो संशोधन)
- विष्फोटक पदार्थको आयात, ओसार-पसार, सञ्चय र प्रयोगको इजाजत प्रदान गर्ने संबन्धी कार्यविधि, २०७३
- रासायनिक पदार्थको आयात, ओसार-पसार, सञ्चय, प्रयोग सम्बन्धी इजाजत प्रदान गर्ने कार्यविधि, २०७३

(ठ) आमदानी, खर्च तथा आर्थिक कारोबार सम्बन्धी अद्यावधिक विवरणः

- प्रतिवेदन अवधिको खर्चको फॉटवारी पाना १२ (वाह) प्रतिवेदनसाथ संलग्न रहेको छ।

(ड) तोकिए बमोजिमका अन्य विवरणः

- अन्य विवरण नभएको।

(३) रक्षा मन्त्रालयको वेबसाइटः

- www.mod.gov.np

(४) रक्षा मन्त्रालयले प्राप्त गरेको वैदेशिक सहायता, ऋण, अनुदान एवं प्राविधिक सहयोग र समझौता सम्बन्धी विवरणः

- नेपाल सरकारको नीति र निर्देशन बमोजिम आवश्यकताअनुसार नेपाल सरकारको स्वीकृतीमा मित्राराष्ट्रद्वारा सञ्चालित तालिम, विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रममा सहभागी हुने गरेको।

(५) रक्षा मन्त्रालयले संचालन गरेको कार्यक्रम र सोको प्रगति प्रतिवेदनः

यस त्रैमासिक अवधिमा रक्षा मन्त्रालयबाट सम्पादित कार्यहरूको प्रगति समीक्षाको तैयारी भईरहेको।

(६) रक्षा मन्त्रालयले वर्गीकरण तथा संरक्षण गरेको सूचनाको नामावली र त्यस्तो सूचना संरक्षण गर्न तोकिएको समयावधिः

- कानूनमा उल्लेख भए बमोजिम।

(७) रक्षा मन्त्रालयमा परेका सूचना माग सम्बन्धी निवेदन र सो उपर सूचना दिएको विवरणः

- यस अवधिमा नरहेको

(८) सूचनाहरू अन्यत्र प्रकाशन भएका वा हुने भएको भए सोको विवरणः

- हालसम्म सूचना प्रकाशन सूचना पाटी र Website मा हुने गरेको।

मिति:- २०८१/१०/१४

सविता अर्याल
(उपसचिव)

सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०८४ को दफा ५ (३) र नियमावलीको

नियम ३ बमोजिम सार्वजनिक गरिएको विवरण

सूचना सार्वजनिक गर्ने निकायको नाम, नेपाली सेना ।

सूचना सार्वजनिक गरेको अवधि, मिति २०८१ कार्तिक मंसिर र पौष ।

१. **निकायको स्वरूप र प्रकृति**, नेपाली सेना राष्ट्रको सार्वभौमिकता, राष्ट्रिय एकता तथा भौगोलिक अखण्डताको संरक्षण तथा राष्ट्र र राष्ट्रवासीको सेवामा सदा समर्पित संस्था हो । नेपाली सेनाले नेपालको संविधानद्वारा निर्दिष्ट भूमिका पूरा गर्न देशका विभिन्न स्थान तथा तहमा संगठित भई आफ्नो जिम्मेवारी सम्पादन गर्दै आइरहेको छ ।

२. **निकायको काम, कर्तव्य र अधिकार**

(क) **पहिलो कार्य**, नेपालको संविधानको धारा २६७ (१) ले निर्दिष्ट गरे बमोजिम नेपालको स्वतन्त्रता, सार्वभौमसत्ता, भौगोलिक अखण्डता, स्वाधीनता र राष्ट्रिय एकताको रक्षा गर्ने ।

(ख) **दोस्रो कार्य**, नेपालको संविधानको धारा २६७ (४) ले निर्दिष्ट गरे बमोजिम नेपालका सरकारको निर्देशनमा विकास निर्माण र विपद् व्यवस्थापन लगायतका अन्य कार्यहरुमा परिचालन एवं राष्ट्रिय सुरक्षा नीति, २०७५ तथा राष्ट्रिय प्रतिरक्षा नीति, २०७७ ले तोकेका अन्य जिम्मेवारीहरु वहन गर्ने ।

३. **निकायमा रहने कर्मचारी संख्या र कार्य विवरण**, नेपाली सेनाले नेपाल सरकारबाट स्वीकृत सङ्ख्या तथा दरबन्दी अनुसार राष्ट्रको सेवामा रही माथि उल्लिखित कार्यहरु सु-सम्पन्न गर्दै आएको छ ।

४. **निकायबाट प्रदान गरिने सेवा**

(क) नेपालको संविधान तथा सैनिक ऐन, २०८३ बमोजिम प्राप्त जिम्मेवारी तथा निर्देशनहरुलाई निर्दिष्टरूपमा पालना गर्दै नेपाली सेनाले राष्ट्रिय विकास निर्माण, बन्यजन्तु तथा बन सम्पदाको संरक्षण, पर्यावरण संरक्षण, जनहितका कार्य, स्वास्थ्य शिविर, प्रकोप उद्धार कार्यमा सक्रिय भई विभिन्न क्षेत्रमा सेवा पुऱ्याउँदै आइरहेको छ । यसका साथै विश्व शान्ति स्थापना कार्यमा समेत महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दै आईरहेको छ । देशको सुरक्षाको लागि सदैव तयारी हालतमा रहेको छ ।

(ख) नेपाली सेनाको काम र कर्तव्यलाई असरदाररूपमा सम्पादन गर्न वार्षिक तालिम योजना अनुसार निरन्तर तालिम तथा अभ्यासहरुबाट पेसागत दक्षता अभिवृद्धि गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिँदै आइरहेको छ ।

५. **सेवा प्रदान गर्ने निकायको शाखा र जिम्मेवार अधिकारी**, नेपाली सेनाको स्वदेश तथा शान्ति स्थापना कार्यको लागि विदेशमा समेत तैनाथ रहेका विभिन्न युनिट तथा फर्मेशन र उक्त युनिट तथा फर्मेशनका युनिटपतिहरु ।

६. सेवा प्रदान गर्ने लाग्ने दस्तुर र अवधि. सेवा प्रदान गरिए बापत सेवा शुल्क तथा अन्य कुनै पनि शुल्कहरु लिने गरिएको छैन । सेवा प्रदान गर्ने अवधिको सम्बन्धमा सकेसम्म छिटो सेवा प्रदान गर्ने गरिएको छ ।

७. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकार. कुनै पनि सूचना प्राप्त भएमा सोको विस्तृत अध्ययन, विश्लेषण तथा अनुसन्धान गरी गोपनियतालाई प्राथमिकतामा राखी नेपालको संविधान २०७२, सैनिक ऐन, २०६३ तथा सो अन्तर्गत बनेका नियमहरूको परिधिभित्र रही प्रक्रियागत रूपमा तहगत सैनिक नेतृत्वसमक्ष प्रतिवेदन पेस गरी आवश्यक निर्णय गरिँदै आइरहेको छ ।

८. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी. सैनिक ऐन, २०६३ तथा सैनिक सेवा नियमावली, २०६९ मा भएको व्यवस्था अनुसार स्थान विशेषका सम्बन्धित युनिटपति (कमाण्डङ्ग अधिकृत) हुँदै तहगत रूपमा प्रधान सेनापति तथा नेपाल सरकार रहने । सो कार्यलाई प्रभावकारी बनाउनको लागि जडी अड्डा अन्तर्गत श्री शिकायत जाँच महाशाखामार्फत कार्य सम्पादन गर्ने गरिएको छ ।

९. सम्पादन गरेको कामको विवरण. नेपाली सेनाको नेपाल राज्यभर तथा शान्ति स्थापना कार्यको लागि विदेशमा समेत तैनाथ रहेका विभिन्न युनिटहरूबाट राष्ट्रिय विकास निर्माण, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा प्रकृति संरक्षण, राष्ट्रपति चुरे संरक्षण अभियानलाई निरन्तरता दिँदै संरक्षण, विपद् व्यवस्थापन, शान्ति स्थापना, जनहितका कार्यलगायत नेपाल सरकारबाट तोकिएका अन्य जिम्मेवारीहरु बहन गर्ने गरिएको छ ।

१०. सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद. सहायक रथी श्री गौरब कुमार के.सी., मोबाईल नम्बर ९८५१०८३२८८, फोन नम्बर ०१-५९७९३५० ।

११. ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सूची. सैनिक ऐन, २०६३ र यस अन्तर्गत जारी भएका विभिन्न सैनिक नियमावली, कार्यविधि र निर्देशिकाहरु रहेका छन् ।

१२. आमदानी, खर्च तथा आर्थिक कारोबार सम्बन्धी अद्यावधिक विवरण.

(क) नेपाली सेनालाई चालु र पुँजीगत खर्च अन्तर्गत विनियोजन भएको बजेट रकमहरु आर्थिक ऐन नियमको परिधिभित्र रही सम्बन्धित शीर्षकमा खर्च गरी सो को फाँटवारी तोकिएको मितिमा नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकायमा पेस गर्नुको साथै नेपाली सेनाले सम्पन्न गरेको कार्यहरूको वार्षिक प्रतिवेदन हरेक वर्षको श्रावण महिनामा श्री रक्षा मन्त्रालयमा पठाउने गरिएको छ ।

(ख) नेपाली सेनालाई चालु आ.ब. २०८१/८२ मा प्राप्त खुद बजेटको पौष महिनासम्म चालु खर्चतरफ ५०.८३ प्रतिशत र पुँजीगत खर्चतरफ ४६.४२ प्रतिशत वित्तिय प्रगति हासिल भएको ।

१३. तोकिए बमोजिमका अन्य विवरण. माग भई आए अनुसारको सूचना तथा अन्य विवरणहरु सम्बन्धितलाई लिखित तथा मौखिक रूपमा तोकिएकै समयमा उपलब्ध गराउँदै आइरहेको छ ।

१४. आर्थिक वर्षमा सार्वजनिक निकायले कुनै कार्यक्रम वा आयोजना संचालन गरेको भए सोको विवरण. निम्न अनुसारको कार्यहरु संचालन भइरहेका छन् ।

(क) कर्णली करिडोर (लालिबगर-दुल्लीकुन्डा, घाटपारीचौर-बद्रीगाउँ-भुक्काखोला खण्ड) सडक आयोजना (२२.०५ कि.मि.). आ.ब. २०८०/८१ को अन्त्यसम्म कूल १३.५ कि.मि. नयाँ ट्रयाक

निर्माण सम्बन्धी कार्यहरूको प्रगति वार्षिक लक्ष्य अनुसार सन्तोषजनक रहेको । साथै प्रेस विज्ञप्तिहरू जारी गर्ने र आवश्यकता अनुसार पत्रकार सम्मेलन गरी सर्वसाधारणलाई सु-सूचित गर्नुको साथै सैनिक रेडियो तथा टेलिभिजन कार्यक्रम, सिपाही पाक्षिक, Facebook, Twitter, You Tube च्यानल तथा Website समेत सञ्चालनमा ल्याई उक्त कार्यहरूको प्रगति बारेमा समेत जानकारी गराउने गरिएको ।

१८. सार्वजनिक निकायले वर्गीकरण तथा संरक्षण गरेको सूचनाको नामावली र त्यस्तो सूचना संरक्षण गर्ने तोकिएको समयावधि, सूचनाको महत्व र यसबाट पर्ने प्रभावको आधारमा सूचनाको वर्गीकरण गरिएको । साथै, नेपाली सेनाले गर्ने क्रतिपय काम कारबाहीहरू सुरक्षाको दृष्टिकोणबाट संवेदनशील हुने भएकोले सूचनाको वर्गीकरण गरी सूचनाको प्रयोग तथा सुरक्षा गर्ने गरिएको ।

१९. सार्वजनिक निकायमा परेका सूचना माग सम्बन्धी निवेदन र सो उपर सूचना दिइएको विषय, मौखिक तथा लिखितरूपमा माग गरिएका सूचनाहरू सम्बन्धितलाई उपलब्ध गराइएको । माथि उल्लिखित अवधिमा माग गरिएका सूचनाहरू समयमा नै उपलब्ध गराइएको ।

२०. सार्वजनिक निकायका सूचनाहरू अन्यत्र प्रकाशन भएका वा हुने भएको भए सोको विवरण, यस अवधिमा नेपाली सेनाद्वारा भए गरेका कार्यहरूबाटे आवश्यकता अनुसार प्रेस विज्ञप्ति एवं पत्रकार सम्मेलन सञ्चालन गरी सर्वसाधारणलाई सु-सूचित गराउनुको साथै सैनिक रेडियो तथा टेलिभिजन कार्यक्रम, सिपाही पाक्षिक, Facebook, Twitter, You Tube च्यानल तथा Website समेत सञ्चालनमा ल्याई प्रगति प्रतिवेदन बारेमा जानकारी गराउने गरिएको । यसरी सम्प्रेषित सूचनाहरू राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संचार माध्यमहरूबाट समेत प्रकाशन तथा प्रसारण हुने गरेको ।

